Число 41. Год. I.

Излазе Новине ове сваке седмице по двапутъ: у Четвертакъ и у Неделю на полъ табака а С. Н. Листъ по еданпут' на целом' табаку.

СЕРБСКЕ НАРОДНЕ НОВИНЕ.

1838. Нов. 20-огъ

Цена е Новина и Листа за странне съ Поштомъ за полъ године. 5 фор. ср. Пренумерірати се може на свакой ц. крал. Пошти.

УНГАРІЯ.

Немачке у Бечу излазеће Новине Adler ово являю изъ Темишвара: У нашемъ Комітату купе новаца, да подигну петъ училишта мађарскогъ езика: овде, у Новом-Араду, у Вршцу, у Липову и у Чакову, не мале сумме су већъ на то подписане и скоро ће се планъ Владѣнію ради одобреня поднети. Као што е познато, у нашемъ Комітату врло различни народи живе; и понайвыше има Влаа, Србаля, Грка, Немаца, и др., главный изворъ и начинъ живлѣня состои се у производма землѣ и трговини съ ньима; и нигди никаквогъ екононіческогъ и др. таквогъ училиштногъ заведенія нема, кое е текъ тако преко нуждно; — не бы ли дакле приличнія была желя, да се болѣ за такво едно заведеніе новцы купе и употребе? Могу ли се одъ таквогъ или одъ тесносрде школе за еданъ езыкъ, на комъ се она знаня іоштъ не уче, истинне веће корысти за жителѣ очекивати?

ЦРНАГОРА и ДАЛМАЦІА.

Изъ Дубровника одъ 6-огъ Нов. ово пишу: Засадъ се како овде у Дубровнику тако и у Коттору то држи, да скоро ніе ни мыслити, да се опетъ непріятельства появе. А и битку, коя се догодила, многоезичный гласъ е врло претерао. Ніе до 200 Црногораца погинуло, него найвыше 40, а 15 ій е ранѣно; толико се поне досадъ дознало. —

Паробродство, кое се одъ скора овде у Далмаціи увело, заиста е благодеть за ову землю. Паробродъ долази свакогъ месеца двапутъ изъ Тріеста и вози до Коттора. Ко се еданпут' само на нѣму возіо, тежко ће се приволети, да кадгодъ опетъ на нашимъ обычнимъ лађама путуе, гди по васданъ мора човекъ скуплѣнъ лежати, и ако се самъ за рану и посуђе куварско не постара, съ невольномъ лађарскомъ раномъ задоволянъ быти. Накъ ако се іоштъ у путу зло време догоди, бродаръ, да плату за пристаниште и друге манѣ трошкове избегне, завуче се у пусте заливе, а путнику мора то по вольи быти. Овогъ свега у путованю на пароброду нема. Цене су врло приличне а послуга, као у каквой доброуређеной гостилницы. —

Овогъ часа разумесмо изъ Немачки Новина, да су Црногорцы учинили погодбу съ Турцы збогъ предѣла Граховскогъ, за кои су се съ ньима толико препирали. (У идућемъ числу пространіе о томе.)

АУСТРІА

Изъ Беча пишу, да е Господаръ Влашке Кназъ Бика, 19-огъ тамо стигао и у гостилницы кодъ Царице Аустрійске стао; но да пута Ньове светлости намѣра ніе управъ Бечъ, него Тріестъ, куда е еданъ нѣговъ сопутникъ обрістъ Константинъ Чересковећъ напредъ отишао. Говори о женидби Ньове светлости, и за ову да се у Тріесту ради, као предмѣтъ избора Господарова означую едну русску графицу С....нъ, коя се одъ свогъ мужа разставила.

ФРАНЦУЗСКА.

Военный Міністеръ окружнымъ своимъ писмомъ на све Управителѣ одпуштенымъ, ньима дозволѣно пуномоће, безплатный превозъ у Алгіръ свима оныма, кои бы се *изселити хтели допустити*, узео е натрагъ. Онъ само за себе задржава то право и у будуште, кои бы годъ хтели се изселити, мораю одъ нѣговогъ рѣшенія завысити. Узрокъ те уредбе види се да е велико число симорака и срећоловаца, кое е у Алгіръ прешло, пакъ тамо садъ не може да живи, и досађуе судовима. Између ньи плешли су млоги рукодѣлцы као чизмари, коврчари (косе) и млоги други, кои су се надали млого посла за себе тамо наћи, и тако се обогатити; но ньовомъ несрећомъ они место чизама само папуче носе, а косе, место да коврче, сасвимъ брію.

После дугогъ изтраживаня Позорничкогъ (полицайскогъ), ко е онай човекъ, што га е стражаръ кодъ кралѣвске баште убіо, пронашло се, да е за време одпуштеный гранатиръ 25. година старъ изъ Вырменжа по имену Нікола Форъ. Кадъ е краль чуо, да му е отацъ сирома, одма е одредіо, да му се іляду Франка пошлю и сваке године 300 даю. — Судъ, кои се 22. Ноемвра скупіо, изрекао е, да е стражаръ Белабръ невинъ. Онъ е имао заповесть вообште не пуцати, но при томъ другій опетъ устменый налогъ, да, ако бы когодъ хтео преко плота преће, то слободно да пуца; зато е истый стражаръ натрагъ у свою регементу послатъ.

Новине Commerce одъ 21 Ноемвра садржаваю ту вѣсть, да є владѣніє заключило, войску одъ 40 іляда людій на сѣвернымъ границама скупити. Досадъ истина бывала су разна движенія єдинствены одѣленія, но ништа се примѣтити ніє могло о скупляню тако велике войске.

Решідъ Паша 22. Ноемвра у ютру са своіомъ братньомъ и са три своя сынчића, кои су єдногъ дана пре у позоришту оперу гледали, Парізъ є оставіо и у Лондонъ одпутовао.

Наполеонова фамілія тужи се садъ у Парізу, да іой є уредбом' Лудвіка XVIII 8 мілліо плате цареве и 4 мілліона породице задржан. Државный Советъ под'предсѣданіємъ Печатохранителя 23. овогъ месеца судиће о той тужби. Гдинъ Паторній Адвокатъ изгнаны Прінцева сачиніо є описаніє тогъ предмета и дао є раздати.

ШПАНСКА.

Новине Буллетинъ Баскійски Провінціа одъ 6. Ноемвра слѣдуюћій содржаваю Дон' Карлоса опростителный (Amnestia) указъ: „Да бы онай данъ, у кои є Милосердіє Божіє съ двогубомъ радошћу мене обрадовало, да ее съ тако истомъ возлюблѣномъ као и своимъ добродѣтелма престола достойномъ супругомъ союзимъ и могъ любезногъ найстаріегъ сына, кога є революціа изъ мои отечески наручія изтргла и одъ мене тако дуго удалѣногъ држала опетъ кодъ мене видимъ, каквимъ благости дѣломъ означіо, и сотымъ оныма, кои су у тавницама жалостна слѣдствія свои преступленія искусили, на свеобштой радости тако срећны догађая участницыма быти могли, то самъ заключіо, свима оныма, кои іошт' осуђени нису и у тавницама се налазе, или ако су у одсуствію, то да се за месецъ дана одъ дана обзнаненя овогъ указа предъ судіє ставе, да имъ опроштенѣ яве. Одъ тогъ одпуста изузети су сви они, кои су обтужени, да су кралю о глави радили, лажне новце ковали, палили, убіяли, робили, као и друга, коя су по законима овогъ кралѣвства одъ свакогъ помилованя изузета, преступленія. Прошня мора се са орігіналнымъ актима суда правденогъ Наварскогъ или Баскійски провинціа на то одређенымъ судіяма послати, и кадъ іи Фішкусъ прегледи, мени се предложити. Адсоитія 30. Октовра 1838. Я, краль."

Као што Новине Sentinelle des Pyrénées пишу, Донъ Карлосъ са своіомъ супругомъ 20. Ноемвра у Естелли, гди є све за ньи у преправности было, было є очекиванъ. — За Кабреру говоре, да є у последнѣ време у околини Калатаюдской было, коє є великій стра по Сарагоси распространило. Союзъ тогъ града са Мадрідомъ опетъ є прекипутъ.

Енглезски Листови садъ пишу и суде о говору Кральичиномъ, кои є при отвораню Кортеса говорила. Новине Standart мысле, да у читавомъ томъ бедномъ говору само є то єдно место могло обрадовати, гди вели, да є и Турскій Султанъ нѣну кѣерь за Кральицу признао, но онъ іой нити мачемъ нити кесомъ помоћи може.

Онай ономадашный гласъ, што су Карлісте разнели, да су новцы Ротшілда на путу између Сарагосе и Мадріда одъ Карліста уваћени, садъ се за лажанъ пронашао, єръ су већъ на опредѣлено место стигли.

ПОРТУГАЛСКА.

Найновіи гласови изъ Лисабоне одъ 14. Ноемвра являю: Чете Гуерріла у южнымъ провінціама, за коє се говорило, да су већъ готово истреблѣне, садъ се на ново подъ управомъ младогъ Ремехідо и други поглавица подижу. Убиство и палежъ у Португалской садъ є свакидашня стварь. Ништа нигди ніє сугурно и те чете Гуеррілске за часъ ил' читаво село какво ил' кралѣвске кассе ил' отмѣнніє люде поробе. Явни листови готово свакій данъ велико число таки села, таки людій броє, кои су крозъ те бунтовнике до голе душе пороблѣни. Своимъ томе злу и та се несреће іоштъ придружила, да у южнымъ краинама пакъ садъ и у севернымъ люди се противъ пореза подижу. На што ће то у овой сиромашной и несрећной земльи извести текъ ће насъ будућность учити; но засадъ се толико зна, да Португалска чашу несреће своє іоштъ до дна испила ніє. — Овы є дана у Лисабони држано торжество крштеня новороћеногъ Прінца. Французскій изванредовный Посланикъ было є кумъ у Место Краля Лудвіка Філиппа. Новокрштеный, по обычаю Португалскомъ добыо є нешто мало дугачко име; онъ се овако зове: Домъ Ловісъ Філіппъ, Маріа Фернандо Педро де Алкантара, Антоніо, Мигуелъ, Рафаелъ Іуліо, Болфандо де Браганца Бурбонъ, Сахсен-Кобургъ-Гота.

В. БРІТАННІЯ.

У Лондону бавећій се сайдія Наундорф', кои се издає за сына Лудвіка 14-огъ Краля французскогъ, што су га погубили, и себе Херцогомъ одъ Нормандіє называ, 16. Ноемвра у вече између 8 и 9 сатій умало што животъ одъ зликовца изгубіо ніє. Између други, кои су пріятельство „Херцога" уживали было є и некій бегунацъ изъ Французске войске Десіре Русель. Херцогъ є томъ већу часть свои тайна одкрыо, и кадъ се онъ пре тога у Енглезску повратіо,

кою є за неко време оставіо быо, посети Херцога. После тоіа 16. Ноемвра предъ вече оде Херцогъ са свећомъ у башту, да тамо по своме обычаю мало пуши. Но на єданпутъ опази ту предъ собомъ Руселя съ два пиштоля и две кугле проћу му крозъ месо у левой руцы, а трећа згоди га у прси. Убица побегне, ранѣнъ падне, кадъ є за помоћь у кућу ући хтео. Лѣкарска помоћь дозове се, све му се три кугле изваде, и станѣ му є садъ мало поболшано. Сутра данъ предъ вече посѣти га графъ Ды Плессій, Француской Племићъ старогъ владѣнія. Овай кадъ га ранѣногъ опази съ найвећимъ узбуђенѣмъ повыкне: Онъ є мой Краль, мой Суверенъ; мой господаръ и Царъ, я самь нѣговъ верный подайникъ!" Позорничество боећи се, да не бы опетъ животъ истогъ Херцога у опасность дошао, обколи кућу. После некогъ дана опази стража, да се неко потайно вребаюћій, привлачи; она га одма увати. Уваћенъ є самъ Русель. Кодъ нѣга нађу нешто мало новца, єданъ нож' и, као што издаю, нека важна писма и пасошъ у Коркъ, и будући, да се хтео убити, то поредъ нѣга у затвору и чувара мету. У ютру 19. Ноемвра буде преслушанъ Руссель. Онъ є све одрицао, и говори, да ће онъ доказати, да є у то време на другомъ месту быо. После осамъ дана опетъ ће се предъ судъ узети.

Г Р Ч К А.

Аѳина, 14. Нов. Данъ 7ый овогъ месеца быо є у Аѳини збогъ срећногъ долазка обои Величества данъ веселя и радости: тріумфи, грмлявина топова, войничке и грађанске свите, осветлѣня. Кадъ є Ныово Величество Кральица у Миссолунги срећно на суво изишла, овде се торжественно Богу благодареніє држало. Истина слава, при коіой су оба Величества у Миссолунгу была, быо є съ млогимъ торжествомъ држаный погребъ костію юнака Марка Бозарисъ, кое су одъ костію нѣговы другова садъ одабране, и као и кости Карайскакиса подъ особито подигнутимъ лепимъ споменикомъ саранѣне. При слави бивша родбина славногъ покойника пріймила є овомъ приликомъ выше доказателства кралѣвске милости. Садъ є у целой Грчкой све опетъ політически мирно, но араня особито у Миссиніи врло облађую. Тако є пре осамъ дана на єданъ кралѣвскій товаръ новаца отъ 23,000 драхма, кои су 16 момака пратили, чета пустаиска ударила, два пратіоца убила а друге разтерала; и све новце однела. За Грчку мораю ови удари тежи быти него и за кою другу државу, премда има закона, да окружіє (епархія) у комъ се такво злочинство догоди, штету платити мора. Млоги путницы су одъ скора на разны путовы такође съ иманѣмъ и животомъ жертвомъ постали овы злы людій.

Р У С С І А.

Міністерство просвештеня єданайсть найотличніи младића, кои су у главномъ педагогіческомъ заведенію академіческо теченіе свршили, г. 1836 послало є у странне землѣ за далѣ ньино изображенѣ у струкама наука, кое оу избрали, и непрестано є позоръ имало на ньино напредованѣ, о комъ є чрезъ профессоре, подъ кои су руководствомъ они стаяли свагда повольна извѣстія добыяло. Желећи пакъ садъ кадъ су се исти младићи у отечество вратили, ученомъ и изображеномъ свету прилике дати, да о успѣху ученя ньиногъ суди: наредило є міністерство, да они о Ѳемама, кое су имъ Профессори педагогіческогъ главногъ Інштітута задали, явна покушателна предподаваня држе, и позыва на ова све пріятелѣ отечественогъ изображенія. Преподаваня (praelectio) ова држат' ћеду се у совѣтишту (Conferenzsaal) царске академіє наука у 1 сатъ после подне, и то: Г. Іваничевъ ће говорити о одкупу крвнице по старимъ славенскимъ законма у сравненію са германскимъ одкупомъ обране (Wehrgeld); — Г. Полюмбезкій о мѣри каштиге за злочинства; — а Г. Тихомандрицкій о разрѣшенію двочленны равненія (aequatio); — Г. Лешковъ ће дати историгеско догматіческій прегледъ отношенія између глава єдне родбине по русскомъ праву, у сравненія съ опредѣленіяма римскогъ и немачкогъ права; — а Г. Лукіановичь преподаванѣ држати de comparandis linguarum studiis (о наукама єзыка), Г. Соколовъ о разлики између найвећегъ и найманѣгъ у задатцыма, кои одъ меняюћи се рачуна завысе. (Variations-Rechnung); — Г. Юликовъ ће сравнително изложеніє науке о доказиваню у грађанской парницы (processus civilis) по римскомъ, немачкомъ и русскомъ праву дати; — Г. Менчиковъ ће о овой ѳеми радити: De C. Taciti vita et scriptis breviter praelatus, annalium ejus lib I. cap. I. interpretabitur, comparatione cum Ciceronis loquendi ratione passim instituta (после краткогъ предговора о животу и списаніяма К. Тацита, толкованѣ нѣгова

лѣтописа I. кн. I. гл. у сравненію понайвыше съ Ціцероновимъ начиномъ говора); — Г. Касторскій *) ће изложити отношенія славенскы народа къ Каролінгійской кралѣвини; — а Г. Єпаскій ће толковати появленія разбіяня (diffractio lucis) светлости по теоріи таласа.

У Черкесск. рату управитеством' славећи се генерал' Руссіє, ког' еуроп. Новине час' Фацій часъ Фестъ пишу, зовесе Іоаннъ Гашпаръ Феси, родомъ є изъ Цыриха, и родіо се 1795 г. Прва му є служба была у войни Швайцерской противъ Француза, на Белфортъ, (г. 1815) гди ніє се могао одъ други чиновника особито отликовати. После доће посредствованѣмъ Великогъ Княза Константіна у русску службу, поступи и буде свойственикомъ регіменте Зитомирске. Подъ Дибичемъ и Паскевичемъ се у Польскомъ рату найвећма показао, и заповедао є после у Бессарабіи као генераллайтнантъ.

ЕГИПТЪ и СИРІА.

Александріа, 3. Поем. Енглезскій паробродъ, кои є юче овамо стигао, донесе гласъ, да у Александретти у Сиріи озбильска кавга догодила, између тамошнѣгъ египтскогъ државника и енглезскогъ Конзула. А овако се о ньой говори. Єданъ египтскій морскій войнакъ усуди се чистоту предъ конзурларнимъ домомъ повредити, служительи Конзула терашe га оданде. Ал' доћу іоштъ выше египтски войника, и почну се тући. Конзулъ изтрча, да умири кавгу, но нису ни на нѣга гледали већъ и съ ньимъ зло поступе. Таки яве стварь губернатору но помоћъ ни каква не доће; већъ се уплете воинство одъ выше енглезски галлія и люто се побію. Доћу на то и войницы земальски са свои чиновницы, злоставише родбыну Конзула, пређу преко ограде и свале мотку съ енглезскомъ заставомъ. Енглезскій Конзулъ однесе ранну на глави. Французскій Конзулъ, кои є Енглезомъ у помоћъ дотрчао, слабо се слушао и ніє ништа могао извршити. Шта ће далѣ быти, не зна се.

Міністеръ просвештеня Муктаръ Бей умро' є одъ куге и на нѣгово место долази Едхем-Бей, кои се садъ у Енглезской бави. У Александріи се слаже єдно дружство, да броденѣ на Махмудіє-каналу, кои є подъ управителствомъ Паше начинѣнъ, съ лађама, коє ће ђеду коньи вући, уведу, и тако уредно сообраштенѣ између Александріє и Атфіа поставе. — По примеру Ібрахим-Паше, кои є неколико домова назидати дао, зыданѣ ће се у Александріи врло подићи. Неколико Европеяца већъ су и сами назыдали домова; а зидаю и Турцы. Засадъ два позоришта има ту, єдно французско и єдно талиянско у ономъ се скупля филхармоническо дружство, а ово друго, за 600 людій велико, садъ се зыда.

*) Мыслимо, да ће ово онай истый Г. М. Касторскій быти, кои є дво книге србски народны песама на русски превео, и кои насъ є єсенась овде на своемъ ученомъ путу посѣтити любовь имао.

ХОДЪ НОВАЦА НА БЕЧКОЙ БЕРЗИ ОДЪ 2. ДЕЦЕМБ. 1838 п. р.

		Средня цена у сребру.
Државне облігаціє — — — —	съ 5 на 100 —	107 1/2
„ „ — — — —	„ 4 „ „ —	100 5/8
„ „ — — — —	„ 3 „ „ —	81 1/2
„ „ — —	1 „ —	26
Заямне облігаціє, Дворске каммере —Облігація насилно заємны у Крайнской и Ераріалне Облігаціє Тіролске, Форарлбергске и Салцбургске.	„ 4 „ „ —	99 7/8
	„ — „ „ —	— —
	„ — „ „ —	—
Заямъ са изграванѣмъ одъ 1821 г.	за 100. ф.	158
Заямъ с' изграванѣм' одъ г. 1834 за 500 ф.	„ —	680
Бечкогъ града Банко облігаціє	„ 2 1/2 на сто —	65
Облігаціє чинова Аустр. Бох. Мор.	„ 2 1/2 „ „ —	61 5/8
Шлез. Штаєр. Карінт. и Краинске	„ „ 2 1/2 —	64 5/8

Цена Ране у Пешти 5 огъ Децемб. грошићъ ВВ.

Єданъ Пештанскій меровъ.

	найб.	сред.	лош.		найб.	сред.	лош
Жито нов.	136	120	105	Зобъ	74	70	65
Наполица	95	90	—	Кукурузъ.	53	50	46
Ражь	83	80	—	Каша	77	70	65
Єчамъ	78	70	65	Св. Меса єдна фта.			—

СТАНѢ ДУНАВА 2-огъ п. р. Децемб. 6′ 0″ 0‴. — 3 — 5′ 10, 5‴. — 4. — 6′ 1″ 0‴. —

Учредникъ и Издаватель Ѳ. Павловичь. — У Пешти — Печата І. Баймелъ.